

НОВІ СОРТИ ЯБЛУНІ: КЛОНИ РЕД ДЕЛІШЕСА

Делішес (Старк Делішес і його клони) вже не перше десятиліття є одним з найбільш поширених у світі сортів яблуні. Проте його клони Ред Делішес і Старкінг Делішес виведені з Реєстру сортів України в 1999 р. внаслідок сильної вразливості до парші, сильнорослості, пізнього вступу і нерегулярного плодоношення та недостатньо високого (в умовах Поділля) смаку плодів.

Більшість клонів сорту Делішес ранньої селекції, які вихідний сорт, в умовах Поділля характеризувалися нерегулярністю плодоношення та посереднім смаком плодів [1]. За причини надто короткого сезону вегетації, в умовах центральної Польщі клони Ред Делішес у 1980-х рр. виявилися недостатньо зимостійкими і чутливими до хвороб кори та деревини, плоди – схильними до здрибнення і побуріння насінневої камери, гіркуватого смаку і недостатнього поверхневого забарвлення [4].

Група нових клонів Делішесу і його клону Старкримсон останнім часом активно поширюється в умовах південної та середньої кліматичної смуги Західної Європи, зокрема в Польщі. Причиною став ринковий попит і, можливо, більш сприятливі для цих теплолюбних сортів сучасні умови (глобальне потепління та закладання насаджень лише на карликових і напівкарликових підщепах місцевостях зі сприятливим кліматом).

У світі вирощують кілька десятків клонів Ред Делішесу і їх число динамічно зростає. Лише в США запатентовано 42 клони, з яких найбільш популярні Старкінг, Старкримсон, Ерлі Ред Ван, Ред Чіф, Супер Чіф та Адамс [4]. Кожний західноєвропейський плодовий розсадник прагне мати клон Ред Делішесу власної селекції.

У Польщі очікують розширення площ насаджень сортів Ред Чіф (Камспур) а також Суперчіф Сандідже, Джеромін, Ред Кап, Ерлі Ред Ван (Ерован), Ред велокс, Адамс і Зузі Ред. Відомий польський помолог доктор Д. Кручинський перспективними вважає також Кемпбелл (Campbell), Хейнік (Heinicke), Мерсьєр

(Mercier), Местар (Mestar) та Евасні (Evasni). Проблем зі здрибненням і недостатнім забарвленням плодів у клонів нової генерації не виявлено, проте їх випробування на зимостійкість відбудеться за першої ж морозної зими [4].

Більшість клонів Ред Делішесу слаборослі з короткими міжвузлями на приростах і кільчатковим плодоношенням – так звані спури і напівспури. Слаборослі сорти – спури польські садівники садять на напівкарликовій підщепі М.26, дуже слаборослі – на М.7, більш сильнорослі – напівспури – на карликовій М.9, а на дуже бідних ґрунтах – на більш сильнорослих підщепах.

З метою підвищення стійкості штамбу до зимових пошкоджень і хвороб кори та деревини, саджанці вирощують зі штамбуотворюючою вставкою сорту Голден Делішес. Інколи подібні саджанці отримують, перещеплюючи сорт Голден Делішес, з якихось причин не реалізований.

Зав'язь у схильних до здрибнення плодів насаджень клонів сорту Ред Делішес обов'язково проріджують, а заіржавленню шкірки запобігають обприскуванням гібереліном GA₄₊₇, що також покращує форму і плоди стають видовженими з більш помітною ребристістю в області чашечки. З цих та інших причин насадження клонів Ред Делішесу потребують більших затрат коштів і праці, ніж інші популярні сорти, що має перекриватися вищою реалізаційною ціною плодів.

Адамс Епл (Adams Apple Red Delicious) – клон Орегон Спур Ред Делішесу. Рекомендований для регіонів, де слабо забарвлюються плоди.

Дерево слаборосле.

Плоди крупні з темно-бордовим рум'янцем, забарвлюються ще у фазу зав'язі.

М'якуш ароматний, смачний.

Ерлі Ред Ван або **Ерован** (Early Red One; Erovan) – один з кращих, високоврожайний клон сорту Ред Кінг. З польського ринку поступово витісняється клоном Джеромін.

Дерево середньоросле, напівспур, значно краще вдається на недостатньо родючих ґрунтах. Уразливе до парші і хвороб кори та деревини. Цвіте досить рано. Кращі запилювачі: Гала, Голден Делішес, Гранні Сміт, Айдаред.

Плоди вирівняні по всій кроні, середнього чи крупного розміру, видовжено-конусоподібні, типової для Ред Делішесів форми з виразною ребристістю, від середнього до крупного розміру.

Шкірка досить товста, гладенька, рано набуває інтенсивного темно-червоного рум'янцю зі смугастістю, злегка вкрита восковим нальотом.

М'якуш дуже щільний, соковитий з делікатним смаком. Плоди стійкі до ям'ятин.

Збиральна стиглість у середній кліматичній смузі настає в середині – третій декаді вересня. Добре зберігаються в РГС до весни.

Джеромін (Jeromin) – клон сорту Ерлі Ред Ван (Ерован).

Дерево від слабкої до середньо-слабкої сили росту (так званий напівспур), на більш сприятливих умовах може вирощуватися на карликовій підщепі М.9. Плодоносить щед्रो зі схильністю до періодичності. Уразливе до парші і хвороб

кори та деревини.

Плоди середнього розміру, з інтенсивно-червоною шкіркою, суттєво кращого смаку від інших клонів Ред Делішеса.

Достигають у третій декаді вересня.

Ред Кап або Валтолд (Red Cap; Valtold) – популярний у США клон сорту Старкримсон з більш однорідним забарвленням.

Скороплідне дерево з сильнішим від інших клонів Ред Делішеса ростом. Врожайність дворічних дерев у Польщі сягає 40 тонн з гектара. Цвіте досить рано. Середньовразливе до парші, стійке до борошнистої роси.

Плоди крупні, видовжені, рівномірно забарвлені.

Шкірка блискуча, з характерним розмитим рум'янцем, злегка вкрита восковим нальотом.

У фазі збиральної стиглості, що в середній кліматичній смузі настає в середині вересня (на тиждень раніше інших клонів), плоди набувають насиченого червоного навіть бордового, забарвлення.

Ред Чіф або Камспур (Red Chief; Camspur) – один з найбільш популярних клонів Старкримсона завдяки забарвленню і формі плодів. Отриманий в 1967р. у США, вирощується в більш прохолодних регіонах, де клони Ред Делішеса вдаються гірше [3].

Дуже слаборосле або середньоросле скороплідне врожайне дерево спурового типу з чисельними кільчатками. З дворічних дерев, посаджених якісними оздоровленими саджанцями з відстанню 70–75 см в ряду (оптимальне використання відведеного місця), польські садівники отримують врожай 30–40 тонн з гектара.

Надто слабкого росту дерев сорту Ред Чіф на недостатньо родючих ґрунтах (особливо на підщепі М.9), уникають заглибленим садінням, підгортанням підщепної частини органічним субстратом, або використанням більш сильно-рослої підщепи.

Цвіте майже одночасно з сортом Голден Делішес. Плодоносить щороку, потребує проріджування зав'язі.

Середньовразливе до парші, мало вразливе до борошнистої роси і бактеріального опіку. Морозостійкість в умовах центральної Польщі достатня. За іншими даними, морозостійкість найвища з-посеред інших клонів, тому Ред Чіф найбільш популярний у польських садах.

Плоди середньої величини або крупні, конічні з п'ятьма ребрами поблизу чашечки. Шкірка товста, міцна, гладенька, блискуча з незначним восковим нальотом, зеленого основного забарвлення з темно-червоним рум'янцем майже на всій поверхні. Незабарвлений затінений бік плоду вважають основним недоліком цього сорту.

М'якуш світло-зеленуватий, щільний, соковитий помірно солодкий з характерним ароматом.

Збиральна стиглість настає одночасно з іншими сортами з групи Ред Делішеса. Плоди зберігаються добре, але схильні до ураження загниванням насінневої камери.

Суперчіф або Сандідже (Superchief Sandidge) – клон сорту Ред Чіф з високими регулярними врожайми.

Дуже слаборосле дерево, потребує сильнорослої підщепи. Схильне до періодичності плодоношення.

Цвіте досить рано, добрий запилювач. Кращі запилювачі: Гранні Сміт, Голден Делішес, Айдаред і Гала.

Уражується паршею та хворобами кори, стійкість до борошнистої роси середня.

Плоди від середнього до крупного розміру, конусовидні з вираженою ребристістю.

Шкірка досить товста, гладенька, дещо смугаста, інтенсивно-червоного забарвлення, злегка вкрита восковим нальотом.

М'якуш зеленувато-білий, щільний, хрусткий, солодкий, слабосоковитий.

Збиральна стиглість у середній кліматичній смузі настає в середині вересня. Плоди добре зберігаються в холодильнику з регульованим газовим середовищем.

Ред Велокс (Redvelox) – клон сорту Ред Делішес Стандарт з рівномірним забарвленням плодів у кроні, що проявляється на два-три тижні раніше інших клонів.

Дерево середньої сили росту, до періодичності не схильне. Плодоносить стабільно з подібною до основного сорту врожайністю. Цвіте за кілька днів до сорту Голден Делішес.

Плоди від середнього розміру, злегка ребристі з типовою для основного сорту формою.

Шкірка стає повністю темно-червоною на два – три тижні раніше від інших клонів.

В середній кліматичній смузі плоди достигають за тиждень до сорту Ред Делішес. У РГС зберігаються до семи місяців.

Зузі Ред (Zuzi Red) – клон сорту Старкримсон, отриманий польським розсадником Анджеем Новаковським.

Дерево середньоросле з припіднятою кроною. Середня стійкість до парші, висока до борошнистої роси, вразливий до хвороб кори і деревини.

Плоди конусоподібні, ребристі, з темно-червоним рум'янцем (подібно до клону Ред Чіф, практично на всій поверхні), дещо крупніші від останнього.

Збиральна стиглість настає на початку жовтня.

Література

1. Помологія: яблуня. – Вінниця: Нілан, 2013. – С. 177-180.
2. Пилипенко О.П., Мельник О.В. Догляд за інтенсивним садом: польський досвід // Новини садівництва. – 2014. – №3. – С. 5-9.
3. Kruczynska D. Nowe odmiany jabloni. – Warszawa: Hortpress, 2008. – P. 97-98.
4. Kuklewski J. Odmiany z grupy Red Delicious w praktyce // Sad. – 2014. – №1. – P.22-28.
5. Lipecki M. Dobor odmian do produkcji towarowej // Sad. – 2014. – №12. – P. 13-20.

(О.В. Мельник, І.О. Личенкова)

Van Rijn - de Bruyn

Fruit-trees ■ Саженцы плодовых деревьев

ПИТОМНИК

ООО "Ван Райн - Де Брюн Украина"

ПИТОМНИК

Van Rijn - de Bruyn BV Голландия

www.vanrijn-debruyn.co
irene@urdzik.pl

Украина, Днепропетровская обл.,
Никопольский р-н

+38 050 497 61
+38 0566 672 4

"Новини садівництва"
щоквартальний
науково-виробничий журнал
№1(87), січень-березень 2015 р.

Засновники:

Укрсадвинпром; Уманський національний університет садівництва; Інститут помології НААН; Мелітопольська дослідна станція Інституту садівництва НААН; Подільська дослідна станція Інституту садівництва НААН

Зареєстрований Держком-видавом України
5.03.1994 р., серія КВ 465

Головний редактор:

доктор с.-г. наук Мельник О. В.

Редакційна колегія:

доктори с.-г. наук Балабак А.Ф.,
Бутило А.П., Копилов В.І.,
Копитко П.Г., Майдебур В.І.,
Хоменко І.І.; доктор екон. наук
Непочащенко О.О.; кандидати с.-г.
наук Кучер М.Ф., Ріпамель-
ник В.П., Сенін В.В., Рибак А.В.

Номер редагували:

Мельник О.В., Личенкова І.О.

Проект обкладинки

і верстання: Мельник О.В.

**За використання
матеріалів
посилання на "НС"
обов'язкове**

Підписка в редакції

Адреса редакції:

Абон. скринька 543,
20305, м. Умань-5
Черкаської області.
Сайт: www.novsad.com
Ел.пошта: novsad@ukr.net
тел. +3804744 32326

Підписано до друку 15.ІІІ.2015
Формат 60х84 1/16
Обсяг 3 др. арк.

Надруковано в друкарні
фірми "Есе": 03142, м. Київ, пр-
т Акад. Вернадського, 34-1

Зміст

Актуально

Коричневий мармуровий смердючий клоп.....2
Зимове зберігання осмій.....3

Захист саду

Фосфорні добрива в захисті саду.....6
Ефективний захист від кліщів.....8

Агротехніка

Особливості технології спурових сортів.....9
Одноярусна пальмета груші:
італійський досвід.....13

За рубежом

Конструкції насаджень груші
в південній Європі.....21
Вирощування грецького горіха:
італійський досвід.....26
Застосування СмартФреш.....33

Нові культури і сорти

Нові сорти яблуні:
клони Ред Делішеса.....34

Переробка, реалізація

Худік Л.М., Мельник О.В. Зберігання яблук
ранньозимових сортів з обробкою 1-МЦП.....38

Фото на обкладинці: Веретенноподібна крона
груші зі "столом" для першого ярусу
(фото О.В. Мельника).

Новини садівництва, 2015, №1 1